

**رای صادره در سی و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ
86/8/29 در مورد آیین نامه آموزشی دکترای تخصصی (Ph.D)**

آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) در نه فصل و ۵۴ ماده و ۵۴ تبصره در سی و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ 86/8/29 به تصویب رسید. این آیین نامه در همه دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی و مؤسسات وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سراسر کشور جهت دانشجویان ورودی سال تحصیلی 87-88 و به بعد لازم الاجرا است و از تاریخ ابلاغ آن ، آیین نامه قبلی و تمام مقررات و بخشنامه ها و دستورالعمل های مغایر با آن برای دانشجویان مشمول این آیین نامه لغو می گردد. شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه می تواند وضعیت تحصیلی دانشجویان ورودی قبل از سال تحصیلی 87-88 را با آیین نامه جدید تطبیق داده و براساس آن این دانشجویان را فارغ التحصیل نماید .

مورد تایید است

دکتر سید امیر محسن ضیائی
دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

رای صادره در سی و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ 86/8/29 در مورد آیین نامه آموزشی دکترای تخصصی (Ph.D) صحیح است ، به واحدهای مجری ابلاغ شود.

دکتر کامران باقری لنکرانی
وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

فصل اول:

کلیات

ماده ۱- تعریف:

دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) یکی از بالاترین مقاطع تحصیلی آموزش دانشگاهی است که به اعطای مدرک می انجامد و مجموعه ای هماهنگ از فعالیت های آموزشی و پژوهشی است.

تبصره ۱: در این آیین نامه ، به منظور اختصار ، به تمام دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (*Ph.D*) فعالیت دارند ، دانشگاه گفته می شود.

تبصره ۲: در دانشگاه هایی که مجری دوره های کارشناسی ارشد یا دکتری تخصصی (*Ph.D*) میباشند شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و دانشکده بر اساس آیین نامه مدیریت دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی مصوب جلسه 24 مورخ 70/4/11 شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل خواهد شد .

ماده 2) هدف: هدف از ایجاد دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) تربیت افرادی است که با احاطه یافتن به حیطه های علمی در یک زمینه خاص و آشنا شدن با روش های پیشرفته تحقیق و دستیابی به جدیدترین مبانی آموزش و پژوهش، بتواند با نوآوری، در زمینه های علمی و تحقیقی، در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش، در رشته تخصصی (*Ph.D*) خود، موثر بوده و به تازه هائی در جهان دانش دست یابند.

ماده 3) مراحل دوره : دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم می شود. مرحله آموزشی از زمان پذیرفته شدن دانشجو در امتحان ورودی آغاز و به امتحان جامع ختم می شود. مرحله پژوهشی پس از مرحله آموزشی و قبولی در امتحان جامع آغاز و با تدوین پایان نامه و دفاع از آن پایان می پذیرد.

تبصره :

دانشجویان دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) می توانند تحقیقات اولیه مرحله پژوهشی خود را مرحله آموزشی آغاز نمایند ولی ثبت نام رسمی آنها برای مرحله پژوهشی و تدوین پایان نامه منوط به موفقیت در امتحان جامع است.

فصل دوم

شرایط ورود:

ماده 4) شرایط ورود به دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) عبارتند از :

1-4. داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش دانشگاهی

2-4. برخورداری از سلامت جسمی و روانی متناسب با رشته تحصیلی

3-4. داشتن دانشنامه کارشناسی ارشد) فوق لیسانس (یا دکتری عمومی یا بالاتر، متناسب با رشته تحصیلی مورد تقاضا، از یکی از دانشگاه های داخل و یا خارج کشور، که حسب مورد به تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسیده باشد.

4-4. موفقیت در آزمون زبان انگلیسی مطابق مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

5-4. قبولی در آزمون اختصاصی ورود به دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مطابق ضوابط دبیرخانه های آموزشی تخصصی (Ph.D) مربوطه

6-4. عدم اشتغال به تحصیل همزمان در همان دانشگاه یا دانشگاه های دیگر و سایر موسسات آموزشی و پژوهشی

تبصره 1: دارندگان مدرک معادل کارشناسی ارشد مجاز به شرکت در آزمون ورودی دکتری تخصصی (Ph.D) نمی باشند.

تبصره 2: در ورود به دوره دکتری تخصصی (Ph.D) محدودیت سنی برای داوطلبان وجود ندارد.

تبصره 3: شرایط پذیرش دانشجو در دوره دکتری تخصصی (Ph.D) برای اتباع خارجی تابع آیین نامه مربوط می باشد.

تبصره 4: تشخیص اینکه دارنده کدام دانشنامه در کدام رشته می تواند تحصیل کند بر عهده دبیرخانه آموزشی تخصصی (Ph.D) مربوطه و تأیید شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی است

فصل سوم

مرحله آموزشی

ماده 5) آموزش در تمام دانشگاه های کشور مبتنی بر نظام واحدی است. در نظام واحدی، ارزش هر درس با تعداد واحدهای آن درس سنجیده می شود و قبولی یا عدم قبولی دانشجو در یک درس، به همان درس محدود است.

هر واحد درسی، مقدار یا میزان درسی است که مفاد آن به ترتیب به صورت نظری ۱۷ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۴ ساعت، کارگاهی و کارآموزی ۵۱ ساعت و کارورزی ۶۸ ساعت، در طول یک نیمسال تحصیلی یا دوره تابستانی، طبق برنامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی تدریس می شود. در مورد رشته هایی که دارای پروژه هستند مدت اجرای پروژه در یک نیمسال متناسب با واحد آن، توسط استاد مربوط تعیین می شود.

ماده 6) هر سال تحصیلی مرکب از دو نیمسال تحصیلی و در صورت ضرورت و داشتن شرایط و امکانات یک

دوره تابستانی است. مدت آموزش هر نیمسال تحصیلی شامل 17 هفته و هر دوره تابستانی شامل 6 هفته آموزش با رعایت مفاد ماده 5 است.

تبصره در موارد استثنایی و ضروری، شامل وقوع بلاای طبیعی، عدم امکان حضور استاد مربوط در طول 17 هفته، بیماری استاد و مواردی از این قبیل، به پیشنهاد دانشکده مربوط و موافقت شورای آموزشی دانشگاه، می توان درس یا درسهایی را در مدتی کوتاه تر از 17 هفته جهت کلیه دانشجویانی که آن درس یا درسهها را اخذ کرده اند تدریس نمود، مشروط بر اینکه مجموع ساعات هر واحد درسی از میزان مقرر در ماده 5 این آیین نامه کمتر نشود.

ماده 7) تمام دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی موظفند برنامه های درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی را اجرا نمایند.

تبصره 1: دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی مجاز خواهند بود نسبت به ارایه واحدهای درسی جدید به جای درس های اختیاری (*non core*) حداکثر تا سقف 20 درصد کل واحدهای دوره در هر برنامه آموزشی اقدام و این درس ها را به صورت اختیاری به دانشجویان ارایه نمایند. دانشگاه ها موظفند اهداف آموزشی و سرفصل واحدهای جدید خود را از طریق دبیرخانه های آموزشی تخصصی (*Ph.D*) مربوطه جهت اطلاع به شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی اعلام نمایند.

تبصره 2: ترتیب درس با رعایت پیش نیاز، تنظیم برنامه تحصیلی دانشجویان در طول دوره، روش تدریس و جابجا کردن ریز مواد درسی و طرح مطالب جدید در یک درس بر عهده دانشگاه است.

ماده 8) به منظور راهنمایی دانشجوی در زمینه های مختلف، استاد راهنمای تحصیلی در اولین نیمسال تحصیلی توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می گردد.

تبصره: استاد راهنمای تحصیلی باید حداکثر تا پایان اولین نیمسال تحصیلی دانشجو، تعیین شود. تا زمانی که استاد راهنمای تحصیلی انتخاب نشده است، مدیر گروه وظایف استاد راهنمای تحصیلی را برعهده می گیرد.

ماده 9) استاد راهنمای تحصیلی باید عضو هیأت علمی در دانشگاه محل تحصیل دانشجو بوده، حداقل دارای مرتبه استادیاری یا استادیار پژوهشی و سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در دوره کارشناسی ارشد باشد.

ماده 10) دانشجویی که برای دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) ثبت نام می کند، موظف است بین 18 تا 30 واحد درسی را با نظر استاد راهنمای تحصیلی مطابق برنامه آموزشی مربوط، که به تصویب شورای عالی برنامه ریزی رسیده باشد، در مدت مجاز مرحله آموزشی، با موفقیت بگذراند.

تبصره 1: چنانچه به تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه گذراندن درسهایی کمبود یا جبرانی برای دانشجو ضروری تشخیص داده شود وی مکلف است آن درس ها را بر اساس برنامه آموزشی مصوب دوره، اضافه بر واحدهای درسی مقرر در مرحله آموزشی دوره حداکثر تا 16 واحد بگذراند.

تبصره 2: در انتخاب درس ها اولویت با درس های کمبود یا جبرانی است. تعیین تعداد و نوع درس ها و زمان انتخاب آنها با رعایت پیش نیازها در چارچوب برنامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی و با نظر گروه آموزشی مربوط، بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده ذیربط است.

تبصره 3: به ازای گذراندن هر 8 واحد از درس های کمبود یا جبرانی یک نیمسال تحصیلی به حداکثر مدت مجاز مرحله آموزشی تحصیل دانشجو افزوده می شود.

ماده 11) دانشجو در مرحله آموزشی، موظف است در هر نیمسال تحصیلی بین 12-8 واحد درسی از درس های مرحله آموزشی را انتخاب و ثبت نام کند، مگر آنکه کمتر از 8 واحد درسی باقی داشته باشد. در موارد استثنایی، با پیشنهاد گروه آموزشی ذیربط و صلاحدید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، این تعداد می تواند حداکثر به 14 واحد افزایش یابد.

تبصره در صورت ارائه دوره تابستانی دانشجو مجاز به اخذ حداکثر 4 واحد درسی در دوره تابستانی است.

فصل چهارم

حضور و غیاب

ماده 12) حضور دانشجو در تمام جلسات مربوط به هر درس الزامی است و ساعات غیبت دانشجو در هر درس نظری از 4 از 17، عملی و آزمایشگاهی از 2 از 17، کارگاهی، کارآموزی و کارورزی از 1 از 10 مجموع ساعات آن درس نباید تجاوز کند. در غیر این صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می شود.

تبصره 1: غیبت در جلسات درس تا سقف مشخص شده در ماده 12 در صورتی مجاز خواهد بود که با ارایه مدارک مستند و تشخیص استاد مربوط موجه شناخته شود. نحوه برخورد با غیبت دانشجو (موجه یا غیر موجه) بر عهده استاد و با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده خواهد بود.

تبصره 2: در صورتی که غیبت دانشجو در هر درس، بیش از میزان تعیین شده در ماده 12 باشد ولی غیبت او به تشخیص دانشکده و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده موجه اعلام گردد آن درس حذف می شود. در این صورت رعایت حداقل 8 واحد در هر نیمسال الزامی نیست، ولی نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می شود.

ماده 13) غیبت غیر موجه در امتحان هر درس به منزله گرفتن نمره صفر در امتحان آن درس است و غیبت موجه در امتحان هر درس موجب حذف آن درس می گردد. تشخیص موجه بودن غیبت در جلسه امتحان بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده است.

فصل پنجم

ارزشیابی

ماده 14) حداقل نمره قبولی در هر درس اختصاصی اجباری و اختصاصی اختیاری 14 از 20 و هر درس کمبود یا جبرانی 12 از 20 است. چنانچه نمره دانشجو در یک درس کمتر از این مقادیر باشد باید آنرا تکرار نماید.

تبصره 1: اگر دانشجویی در یک درس اختیاری مردود شود به جای آن درس می تواند از جدول درس های اختیاری در برنامه مصوب درس دیگری را انتخاب کند. با این حال نمرات کلیه درس ها اعم از قبولی و مردودی در کارنامه دانشجو ثبت و در محاسبه میانگین نیمسال مربوط و میانگین کل منظور می شود.

تبصره 2: در مواردی که ارزشیابی دانشجو در یک درس موکول به فعالیت هایی باشد که با تشخیص استاد مربوط انجام آن در طول یک نیمسال تحصیلی ممکن نباشد، نمره دانشجو در آن درس نا تمام اعلام می شود . در این صورت باید نمره دانشجو در این درس، حداکثر تا پایان نیمسال تحصیلی بعد ، توسط استاد ذیربط به نمره قطعی تبدیل گردد. در غیر اینصورت درس توسط دانشگاه حذف خواهد شد .بدیهی است ثبت نمره ناتمام در نیمسالی خواهد بود که دانشجو واحد را اخذ نموده است.

ماده 15) میانگین نمرات درس های دانشجو در دوره دکتری تخصصی (Ph.D) ، در هر نیمسال تحصیلی نباید از 15 کمتر باشد، در غیر این صورت دانشگاه به دانشجو اخطار خواهد داد ولی دانشجو محدودیتی از لحاظ انتخاب واحد نداشته و در نیمسال بعدی در محدوده حد نصاب واحدها، می تواند اخذ واحد نماید .اگر میانگین نمرات دانشجو در دو نیمسال تحصیلی اعم از متوالی یا متناوب کمتر از 15 باشد، آن دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری تخصصی(Ph.D) محروم می شود.

تبصره 1: نیمسال هایی که تعداد واحدهای اخذ شده کمتر از حد نصاب (8 واحد) می باشد، در صورت کسب میانگین کل کمتر از 15 ، جزو نیمسال های مشمول اخطار محاسبه خواهد شد.

تبصره 2: نمره درس کمبود یا جبرانی در کارنامه دانشجو ، جداگانه ثبت می شود و در احتساب میانگین نمرات نیمسال تحصیلی و میانگین کل نمرات دانشجو منظور نمی شود.

ماده 16) دانشجویی که پس از گذراندن کلیه واحدهای درسی در مرحله آموزشی میانگین کل نمرات او از 15 کمتر باشد از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره:

دانشجویی که پس از گذراندن کلیه واحدهای درسی دوره، میانگین کل نمرات او از 15 کمتر باشد، در صورتی که حداکثر مدت مجاز تحصیل وی در مرحله آموزشی به پایان نرسیده باشد، می تواند تا 12 واحد از درس اختصاصی اجباری را که از آنها نمرات بین 14 تا 15 گرفته است، فقط در یک نیمسال تحصیلی تکرار کند و در صورت جبران کمبود میانگین کل ، مجاز به شرکت در امتحان جامع شود. دانشجویانی که به هر دلیل نتوانند از این فرصت استفاده کنند یا علیرغم استفاده از این فرصت میانگین کل خود را جبران نمایند، از ادامه تحصیل محروم مانده مدرک و سوابق تحصیلی دریافت نمی کنند.

فصل هفتم:

طول دوره، مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

ماده 25) طول دوره مدتی است که دانشجو باید مراحل آموزشی و پژوهشی را بر اساس مقررات مربوط به تمام برساند. حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی(Ph.D) چهار سال و نیم است چنانچه دانشجو در این مدت نتواند پایان نامه خود را تکمیل و از آن دفاع نماید از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره 1: طول مدت مجاز مرحله آموزشی با در نظر گرفتن تعداد واحدهای مرحله آموزشی 3 تایی نیمسال تحصیلی است چنانچه دانشجو نتواند در این مدت مرحله آموزشی را به پایان برساند و در امتحان جامع قبول شود از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره 2: شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده حداکثر تا سه نیمسال تحصیلی به کل مدت مجاز تحصیل دانشجو اضافه نماید. که یک نیمسال آن می تواند به مرحله آموزشی اختصاص یابد.

ماده (26) دانشجو موظف است در هر نیمسال تحصیلی در زمانی که دانشگاه اعلام می کند برای ادامه تحصیل و انتخاب واحد به اداره آموزش مراجعه کند. عدم مراجعه دانشجو برای نام نویسی در یک نیمسال بدون اطلاع و عذر موجه به منزله ترک تحصیل بوده و دانشجو از ادامه تحصیل محروم می گردد. در موارد استثنایی که دانشجو ترک تحصیل خود را موجه می داند باید دلایل آن را حداکثر یک ماه قبل از پایان همان نیمسال به صورت مکتوب به اداره آموزش ارائه دهد. در صورت تأیید موجه بودن ترک تحصیل، توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، آن نیمسال جزو مدت مجاز تحصیل وی محسوب و برای آن نیمسال مرخصی تحصیلی صادر می شود.

ماده (27) دانشجوی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) می تواند حداکثر برای دو نیمسال تحصیلی متوالی یا متناوب، از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره 1: اخذ مرخصی تحصیلی در نیمسال اول تحصیل مجاز نیست. در موارد استثنایی، اخذ تصمیم به عهده کمیسیون موارد خاص دانشگاه می باشد.

تبصره 2: مدت مرخصی تحصیلی جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می شود.

تبصره 3: درخواست مرخصی باید دو هفته قبل از شروع نام نویسی در هر نیمسال تحصیلی توسط دانشجو به استاد راهنمای تحصیلی و مدیر گروه تسلیم و پس از کسب موافقت مدیر گروه و دانشکده مربوط به شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه گردیده و موافقت کتبی آن شورا کسب گردد. موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه با مرخصی تحصیلی دانشجو با توجه به وضعیت تحصیلی وی صورت می گیرد و منوط به این است که ادامه تحصیل دانشجو از آن به بعد با مشکل مواجه نشود. عواقب احتمالی ناشی از مرخصی تحصیلی به عهده دانشجو می باشد.

تبصره 4: حذف کلیه درس های اخذ شده در یک نیم سال حداکثر تا قبل از شروع امتحانات پایان آن نیمسال تنها در صورتی مجاز است که بنا به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، دانشجو قادر به ادامه تحصیل در آن نیمسال نباشد. در این صورت آن نیمسال برای دانشجو مرخصی تحصیلی محسوب خواهد شد. محاسبه یا عدم محاسبه این مرخصی در حداکثر سنوات مجاز تحصیلی دانشجو به عهده شورای آموزشی دانشگاه است.

تبصره 5: دانشجویان خانم شاغل به تحصیل در کلیه رشته های علوم پزشکی، در صورت بارداری، می توانند با رعایت سایر ضوابط و مقررات از یک نیمسال مرخصی تحصیلی به دلیل زایمان، بدون احتساب در سنوات تحصیلی استفاده نمایند.

تبصره 6: دانشجویانی که گواهی پزشکی موجه آنها به تأیید شورای پزشکی و شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسیده باشد می توانند از حداکثر یک نیمسال مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات استفاده نمایند.

ماده 28) دانشجویی که تمایل به انصراف از تحصیل داشته باشد باید درخواست انصراف خود را شخصاً به اداره آموزش دانشگاه یا دانشکده تسلیم نماید. این دانشجوی مجاز است فقط برای یک نوبت حداکثر تا یک ماه قبل از پایان همان نیمسال تحصیلی تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. پس از انقضای این مهلت حکم انصراف از تحصیل وی صادر می شود و پس از آن حق ادامه تحصیل در آن رشته را ندارد.

ماده 29) دانشجویان دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) که از تحصیل محروم و یا از ادامه تحصیل منصرف می شوند. چنانچه با دانشگاه محل تحصیل خود تسویه حساب کنند، می توانند مجدداً در آزمون ورودی دوره های دکتری تخصصی (*Ph.D*) شرکت نمایند. (دانشجوی محروم از تحصیل نمی تواند در آزمون ورودی دکتری تخصصی (*Ph.D*)، رشته قبلی خود شرکت نماید) در صورت قبولی در آزمون، واحدهای درسی قبلی آنها، در مقطع دکتری تخصصی (*Ph.D*) پس از ارزیابی و تطبیق با برنامه مصوب پذیرفته میشود.

ارزیابی درس ها و تطبیق واحدها توسط گروه آموزشی مربوط در دانشگاه پذیرنده انجام می شود و به ازای هر 10 واحد از درس های پذیرفته شده دانشجوی، یک نیمسال تحصیلی از حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجوی در مرحله آموزشی، کاسته می شود.

پذیرش واحدهای درسی قبلی این دانشجویان منوط به احراز 4 شرط زیر است:

1. واحد آموزش قبلی دارای مجوز از شورای گسترش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشد
2. پذیرش دانشجوی از طریق آزمون دکتری تخصصی (*Ph.D*) باشد
3. برنامه های درسی اجرا شده، مصوب شورای عالی برنامه ریزی یکی از دو وزارتخانه ذکر شده در بند یک باشد.
4. محتوای درس های گذرانده شده یا درس های رشته جدید به تشخیص گروه آموزشی مربوط، باید حداقل 80 درصد اشتراک محتوایی داشته و نمره هر یک از آن دروسها از 15 کمتر نباشد.

فصل هشتم:

مرحله پژوهشی و تدوین پایان نامه

ماده 30) در مرحله پژوهشی علاوه بر استاد راهنمای تحصیلی، جهت راهنمایی دانشجوی در فعالیت های پژوهشی و تدوین پایان نامه، استاد راهنمای پژوهشی انتخاب می شود.

ماده 31) استاد راهنمای پژوهشی به تقاضای دانشجوی، موافقت استاد تأیید مدیر گروه و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده انتخاب می شود.

تبصره 1: دانشجو موظف است از ابتدای نیمسال دوم سال تحصیلی تا حداکثر پایان نیمسال سوم استاد راهنمای پژوهشی خود را انتخاب کند.

تبصره 2: انتخاب استاد راهنمای تحصیلی دانشجو به عنوان استاد راهنمای پژوهشی وی بلامانع است.

ماده 32) استاد راهنمای پژوهشی باید دارای مدرک دکتری تخصصی (*Ph.D*) یا تخصصی بالینی و یا دکترای (*Ph.D*) پژوهشی با مرتبه استادیاری یا استادیار پژوهشی و حداقل سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در دوره های تحصیلات تکمیلی بوده و در این مدت حداقل دو پایان نامه کارشناسی ارشد را راهنمایی و یا چهار پایان نامه (*Ph.D*) را مشاوره کرده باشد.

ماده 33) استاد راهنمای پژوهشی ترجیحاً باید از بین استادان داخل دانشگاه انتخاب شود. در موارد خاص با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، انتخاب استاد راهنمای پژوهشی مشروط به داشتن شرایط مذکور در ماده 32 از میان اعضای هیات علمی، خارج از دانشگاه محل تحصیل دانشجو بلامانع است.

تبصره: در موارد استثنایی، به پیشنهاد گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، انتخاب بیش از یک نفر (علاوه بر استاد راهنمای پژوهشی منتخب مطابق مفاد ماده 31) به عنوان استاد راهنمای پژوهشی بلامانع است.

ماده 34) استاد راهنمای پژوهشی لازم است با توجه به امکانات پژوهشی موجود، کار تحقیقاتی دانشجو را به نحوی هدایت کند تا در موعد مقرر به اتمام برسد و مشکلات موجود باید به موقع به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده گزارش شود.

ماده 35) تعداد پایان نامه هایی که هر استاد راهنمای پژوهشی می تواند همزمان هدایت آنها را بر عهده داشته باشد، یکی از موارد به شرح زیر است:

الف - دو پایان نامه دکتری تخصصی (*Ph.D*)

ب- یک پایان نامه دکتری تخصصی (*Ph.D*) و سه پایان نامه کارشناسی ارشد

ج- در شرایط استثنایی تصمیم گیری در خصوص هدایت همزمان پایان نامه ها بیش از هر یک از موارد بند الف و ب بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و با توجه به توانایی علمی عضو هیات علمی و رعایت عدالت می باشد.

تبصره: راهنمایی پایان نامه های دوره دکتری عمومی پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی همانند پایان نامه کارشناسی ارشد محسوب می شود.

ماده 36) به پیشنهاد استاد راهنمای پژوهشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، یک تا سه نفر از اعضای هیات علمی و یا از صاحب نظران و محققان برجسته، به عنوان استاد مشاور تعیین می شود.

تبصره:

استادان مشاور باید دارای مدرک دکتری تخصصی (Ph.D) و یا تخصصی بالینی و یا دکتری (Ph.D) پژوهشی با حداقل مرتبه استادیاری یا استادیار پژوهشی و حداقل سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در دوره کارشناسی ارشد باشند. برای صاحب نظران و محققانی که عضو هیات علمی نیستند داشتن مدرک دکتری تخصصی (Ph.D) الزامی است

ماده 37) استادان راهنمای تحصیلی و پژوهشی موظف هستند ساعاتی از هفته را برای راهنمایی دانشجوی اختصاص داده و مراتب را به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده اطلاع دهند.

تبصره: میزان ساعاتی را که استاد راهنمای پژوهشی به راهنمایی پایان نامه دانشجوی اختصاص می دهد باید حداقل 8 برابر تعداد واحد پایان نامه در هر نیمسال باشد.

ماده 38) تمام فعالیت های علمی و پژوهشی دانشجو، در مرحله پژوهشی و تدوین پایان نامه باید با هدایت و نظارت استاد راهنمای پژوهشی صورت گیرد. دانشجو موظف است در هر زمانی که استاد راهنمای پژوهشی تعیین کند نتیجه تحقیقات خود را به وی گزارش نماید.

ماده 39) استاد راهنمای پژوهشی موظف است در هر مرحله از تحقیق و حداقل هر شش ماه یک نوبت گزارشی مکتوب از پیشرفت کار دانشجو را از وی درخواست کند. این گزارش پس از تأیید استاد راهنمای پژوهشی از طریق گروه به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تسلیم می شود و با حضور دانشجو و استاد راهنمای پژوهشی در جلسه ای که اعضای آن توسط همین شورا تعیین می گردد، مورد بررسی قرار گیرد.

ماده 40) موضوع پایان نامه و زمینه تحقیقاتی باید در مدت زمانی محدود به آغاز نیمسال دوم و پایان مدرک دکتری تخصصی (Ph.D) توسط دانشجو تعیین، و چارچوب کلی آن توسط استاد راهنمای پژوهشی مشخص و از طریق گروه آموزشی مربوطه جهت بررسی به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده ارائه شود. شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده موظف است پس از تصویب موضوع پایان نامه پذیرش و ثبت عنوان آن را به صورت کتبی به دانشجو ابلاغ نمایند.

تبصره:

در موارد استثنایی و با نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، حداکثر مدت مجاز برای ثبت عنوان پایان نامه، پس از گذراندن مرحله آموزشی و قبولی در امتحان جامع می باشد. عدم ثبت عنوان موضوع پایان نامه در مهلت مقرر، به منزله انصراف از تحصیل دانشجو تلقی می شود و در این صورت دانشجو اخراج خواهد شد.

ماده 41) ثبت نام و اخذ واحد پایان نامه و تدوین پایان نامه در مرحله پژوهشی، پس از اعلام قبولی دانشجو در امتحان جامع، صورت می گیرد.

تبصره:

دانشجو پس از انتخاب واحد پایان نامه، تا زمانی که آنرا به پایان نرسانده، موظف است بر اساس تقویم دانشگاهی در نیمسال های بعد نیز برای آن ثبت نام نماید. در این حال نمره پایان نامه در آخرین نیمسال تحصیلی، وارد کارنامه دانشجو می شود.

ماده 42) تعداد واحدهای پایان نامه در مرحله پژوهشی بسته به تعداد واحدهای مرحله آموزشی، مطابق برنامه آموزشی مربوط مصوب شورای عالی برنامه ریزی حداقل 16 و حداکثر 30 واحد است. در هر حال، مجموع

واحدهای آموزشی و پژوهشی دانشجو در دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) نباید از 42 واحد کمتر و از 50 واحد بیشتر باشد.

ماده 43 بعد از تکمیل و تدوین پایان نامه توسط دانشجو که اتمام آن را استاد راهنمای پژوهشی اعلام می کند و پس از تأیید کتبی حداقل یکی از اعضای هیأت داوران، مبنی بر قابل دفاع بودن پایان نامه، دانشجو موظف است در جلسه ای که زمان آن را گروه آموزشی مشخص و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تأیید می نماید، در حضور داوران مطابق مواد مربوط در آیین نامه دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) از پایان نامه خود دفاع نماید.

تبصره 1: زمان دفاع از پایان نامه بایستی حداقل یک سال از زمان ثبت نام و اخذ پایان نامه گذشته باشد.

تبصره 2: ائید استاد راهنمای پژوهشی و استادان مشاور باید در نخستین صفحات پایان نامه درج شود.

تبصره 3: کیفیت علمی و صحت مطالب پایان نامه دانشجو باید قبل از دفاع، توسط استاد راهنمای پژوهشی تأیید و به اطلاع شورای تحصیلات تکمیلی گروه یا دانشکده رسانده شود.

تبصره 4: دانشجو موظف است قبل از جلسه دفاعیه در یک جلسه پیش دفاع، در حضور استادان گروه یا دانشکده و دانشجویان ذی ربط، موضوع تحقیق خود را تشریح نماید.

تبصره 5: دانشجوی دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) هنگامی مجاز به دفاع از پایان نامه تحقیقاتی خود می باشد که حداقل یک مقاله به زبان انگلیسی از کار تحقیقاتی در رشته مربوطه خود و مرتبط با موضوع پایان نامه را به عنوان مولف اول یا دوم در یک مجله معتبر علمی - پژوهشی داخلی یا خارجی به چاپ رسانده و یا گواهی پذیرش آن را اخذ نموده باشد.

ماده 44 هیات داوران متشکل از استادان راهنمای تحصیلی و پژوهشی و مشاور و چهار عضو هیات علمی دانشگاه یا موسسات تحقیقاتی در رشته مربوطه با درجه حداقل استادیاری و با سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در دوره تحصیلات تکمیلی که با پیشنهاد گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می شوند، می باشد.

تبصره 1: حداقل یک نفر از اعضای هیات داوران باید دارای درجه دانشیاری یا بالاتر باشد.

تبصره 2: دو نفر از اعضای هیات داوران باید از دانشگاه و موسسات تحقیقاتی دیگر انتخاب شوند و مرتبه علمی یکی از این دو نفر در صورت وجود در داخل کشور باید حداقل دانشیاری باشد.

تبصره 3: یک نفر از اعضای هیات داوران با حکم رسمی از معاون آموزشی دانشگاه به عنوان نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه در جلسه دفاعیه شرکت می کند.

ماده 45 جلسه دفاعیه با ریاست استاد راهنمای پژوهشی و با حضور استادان مشاور و حداقل سه تن دیگر از اعضای هیات داوران رسمیت می یابد. دانشجو موظف است در این جلسه گزارشی از کار تحقیقاتی و پایان نامه خود را ارایه نموده و از آن دفاع نماید.

ماده 46 هیات داوران در پایان جلسه دفاعیه پس از شور و بررسی در خصوص اصالت و صحت پایان نامه امتیاز آن را با تأکید بر رتبه به شرح زیر سطح بندی می نماید.

رتبه	نمره
عالی	19-20
بسیار خوب	18-18/99
خوب	16/5-17/99
قابل قبول	15-16/49
غیر قابل قبول	کمتر از 15

تبصره: رتبه و نمره پایان نامه در کارنامه ثبت می شود ولی در میانگین کل محاسبه نمی گردد.

ماده (47) ملاک تصمیم گیری در خصوص نمره پایان نامه میانگین نمرات حداقل پنج تن از اعضای هیأت داوران است.

تبصره: در صورتی که پایان نامه از نظر هیأت داوران غیر قابل قبول تشخیص داده شود، دانشجو می تواند در مدتی که از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی تجاوز نکند، پایان نامه خود را کامل و بار دیگر در زمانی که هیأت داوران تعیین می کند از آن دفاع نماید. دانشجویی که در فرصت های تعیین شده نتواند از پایان نامه خود دفاع نماید از تحصیل محروم شده و مدرک و سوابق تحصیلی دریافت نمی کند.

فصل نهم:

سایر مقررات

ماده 48) انتقال ، تغییر رشته و جابجایی در دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) ممنوع است.

ماده 49) در صورتی که ارائه برخی از درس ها ، در یک رشته و در یک زمان معین ، در دانشگاه مبداء، ممکن نباشد، دانشجو می تواند، آن درس ها را با موافقت استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، به صورت مهمان در دانشگاه دیگری که مجری دوره است بگذراند. در این حال کسب موافقت دانشگاه مقصد هم ضروری است. تعداد واحدهای درسی دانشجوی مهمان در یک یا چند دانشگاه نباید از نصف واحدهای درسی مرحله آموزشی تجاوز نماید.

ماده 50) دانشجوی دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) باید به صورت تمام وقت و منطبق با شرایط زیر به تحصیل پردازد تا بتواند از مزایای دانشجویی این دوره برخوردار شود.

- 1-50. تحصیل در مقطع دکتری تخصصی (*Ph.D*) تمام وقت می باشد بنابراین هرگونه اشتغالی غیر از تحصیل برای دانشجو ممنوع است.
- 2-50. حضور تمام وقت دانشجو، مطابق ضوابط و مقررات دانشگاه در مورد حضور تمام وقت مریدان گروههای آموزشی ذیربط است.
- 3-50. مسئولیت نظارت و کنترل حضور تمام وقت دانشجو به عهده گروه آموزشی مربوط است. بدیهی است دانشجو تابع قوانین و مقررات اداری حضور و غیاب دانشگاه می باشد.
- 4-50. کلیه دانشجویان دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) اعم از بورسیه، مأمور آموزشی و آزاد می توانند در طول سال از یک ماه مرخصی استفاده نمایند و این مرخصی قابل ذخیره شدن نیست.
- 5-50. دریافت کمک هزینه تحصیلی و سایر مزایای دانشجویی در پایان هر ماه منوط به صدور گواهی حضور تمام وقت و انجام وظایف محوله از سوی گروه آموزشی ذیربط است.
- 6-50. گروه آموزشی موظف است غیبت غیر موجه دانشجو را در اسرع وقت جهت انجام اقدامات قانونی به شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش نماید.
- 7-50. در صورتی که دانشجو از اجرای مفاد بندهای این ماده تخلف ورزد، از سوی گروه آموزشی، به عنوان متخلف به شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه جهت اقدام قانونی معرفی می گردد.
- ماده 51** پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) که براساس مفاد تبصره 2 ماده 25 آن آئین نامه از فرصت اضافی برای ادامه تحصیل استفاده نمایند، مطابق نظر شورای آموزشی دانشگاه می باشد ولیکن اگر براساس رای کمیسیون موارد خاص دانشگاه، طول دوره تحصیلی دانشجو اضافه بر سقف مجاز در تبصره 2 ماده 25 این آیین نامه اضافه شود، پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانشجو در طول این مدت ممنوع است و اخذ شهریه از دانشجو یا عدم اخذ شهریه از او، در طول این مدت با توجه به نظر شورای آموزشی دانشگاه می باشد.
- ماده 52** دانشجوی دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) با نظر گروه آموزشی مربوط در هر نیمسال تحصیلی، جهت کسب مهارت تدریس، حداکثر سه واحد درسی را باید تدریس نماید.
- ماده 53** ضوابط برگزاری و انعقاد قرارداد دوره های مشترک دکتری تخصصی (*Ph.D*) رشته های علوم پایه پزشکی و بهداشت، داروسازی و دندانپزشکی دانشگاه های علوم پزشکی داخل با دانشگاه ها و مؤسسات علمی معتبر خارج مطابق آئین نامه مربوط مصوب هجدهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ 81/3/11 میباشد.
- ماده 54** آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (*Ph.D*) در 9 فصل و 54 ماده و 54 تبصره درسی و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ 86/8/29 مصوب شد. این آیین نامه در همه دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی و مؤسسات وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سراسر کشور جهت دانشجویان ورودی سال تحصیلی 88-87 و به بعد لازم الاجرا است و از تاریخ ابلاغ آن، آیین نامه قبلی و تمام مقررات و بخشنامه ها و دستورالعمل های مغایر با آن برای دانشجویان مشمول این

آیین نامه لغو می گردد شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه می تواند وضعیت تحصیلی دانشجویان ورودی قبل از سال تحصیلی 88-87 با آیین نامه جدید تطبیق داده و براساس آن این دانشجویان را فارغ التحصیل نماید.